
ΜΑΝΟΣ: Λοιπόν, χαίρεται.

Θέλω να ευχαριστήσω το Τεχνικό Επιμελητήριο που είχε την καλοσύνη να με καλέσει και θέλω να σας πω το εξής, μην περιμένετε πολλά από μένα τα πιο πολλά που έπρεπε να ειπωθούν νομίζω ειπώθηκαν ήδη, αλλά θέλω να σας πω μερικά πράγματα που έτσι που σχετίζονται περισσότερο με μένα.

Αρχές Ιανουαρίου με κάλεσαν να μιλήσω στην Αθήνα για τα 30 χρόνια των τελευταίων εμπειριών στην Πολεοδομία και αυτό με ανάγκασε ουσιαστικά να ξανασκεφτώ λίγο τι έγινε τα τελευταία 30 χρόνια, τι έγινε και σε σχέση με μένα, διότι είχα τη τύχη πριν από 30 χρόνια όταν πρωτομπήκα στη πολιτική, δηλαδή εκλέχτηκα για πρώτη φορά Βουλευτής το '77 – χωρίς καμία προηγούμενη πολιτική εμπειρία. Εκλέχτηκα το '77 Βουλευτής στην Αθήνα και μόλις εκλέχτηκα μου ανέθεσε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής.., είχα πει μια φορά στη Βουλή ο πραγματικός Καραμανλής, μου ανέθεσε να γίνω.., έγινα Υφυπουργός Δημοσίων Έργων και έτσι ξεκίνησα τη πολιτική μου σταδιοδρομία, με το τομέα των δημοσίων έργων του οικισμού, ήταν η υπηρεσία οικισμού του Υπουργείου Δημοσίων Έργων.

Έτσι λοιπόν πριν από 40 μέρες μίλησα για κάποιο τέτοιο θέμα, το ίδιο ισχύει σήμερα μαζί σας, με φωνάξατε 40 μέρες μετά να μιλήσομε για τους παραδοσιακούς οικισμούς, και μ' αυτούς έχω αναμειχθεί. Θα σας πω λοιπόν λίγο γι' αυτούς και θα με συγχωρήσετε αν αντί να μιλάω μόνο για οικισμούς να μιλάω και για τον εαυτό μου, αλλά τι να κάνω πρέπει να παινέψεις το σπίτι σου καμιά φορά.

Είχα ένα πρόβλημα υγείας, δηλαδή με είχε πιάσει η μέση μου και ήμουνα τελείως οριζόντιος και δεν μπορούσα να κάνω τίποτα, έτσι δεν μπορούσα να γράψω ή να προετοιμάσω οτιδήποτε και τις τελευταίες 3 – 4 μέρες που άρχισα να κυκλοφορώ άνοιξα το κομπιούτερ, πήγα στο INTERNET να δω

παραδοσιακοί οικισμοί να φρεσκάρω λίγο τη μνήμη μου, και συμπτωματικά έπεσα αμέσως στην ιστοσελίδα ενός κυρίου Αντώνη Χατζηθωμά, που λέγεται www.spitia.gr.

Ο κ. Χατζηθωμάς όπως έμαθα ήταν υποψήφιος Βουλευτής στις τελευταίες εκλογές στη Β΄ Αθηνών με τους Οικολόγους – Πράσινους. Είχε λοιπόν στην ιστοσελίδα του ένα κατάλογο όλων των νομοθετημένων παραδοσιακών οικισμών της χώρας, και τους έχει ανά νομό και για κάθε παραδοσιακό οικισμό γράφει τον αριθμό του ΦΕΚ όπου δημοσιεύτηκε η κήρυξη του οικισμού.

Σημειώστε ότι κάτι ανάλογο έχει και το Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ στη δική του ιστοσελίδα, μόνο που δεν έχει στη συνολική εικόνα, σε αντίθεση με την ιστοσελίδα του Χατζηθωμά όπου είναι κατεβατά ολόκληρα και μπορείς αμέσως να δεις.., Ηλεία ξέρω ‘γω τόσοι οικισμοί, και βλέπεις ποιοι είναι και πότε κηρύχτηκαν.

Λοιπόν, προχθές κάθισα και έκανα την εξής δουλειά, έπιασα και σημείωνα με ένα μαρκαδόρο, ηλεκτρονικά μαρκαδόρο.., τους οικισμούς που χαρακτηρίστηκαν το '78. Λοιπόν σας πληροφορώ ότι το '78 πάνω από 400 οικισμοί χαρακτηρίστηκαν παραδοσιακοί, πριν από το '78 δεν υπάρχει κανένας χαρακτηρισμός, για πρώτη φορά άρχισε το Υπουργείο Δημοσίων Έργων τότε να χαρακτηρίζει οικισμούς ως παραδοσιακούς, το 1978. Το αναφέρω αυτό για να πω αμέσως μετά ότι, Υπουργός τότε που υπέγραψε όλους αυτούς τους οικισμούς είμαι εγώ.

Τώρα, είναι επίσης ενδιαφέρον – σύμπτωση – να δείτε ότι υπάρχει μια έξαρση χαρακτηρισμών ανά δεκαετία. Είχαμε το '78 άνω των 400 οικισμών – χαρακτηρισμών, το 1988 είχαμε 141, άλλη μια αυτή, και ξανά το '98 81 χαρακτηρισμούς. Δηλαδή φαίνεται ότι η πολιτεία κάθε δέκα χρόνια ξυπνά και αποφασίζει να χαρακτηρίσει μερικούς οικισμούς, βέβαια για το 2008 δεν υπάρχει κανένας χαρακτηρισμός, αλλά ίσως μετά από το δικό σας συνέδριο, μετά από τις δικές σας προσπάθειες, μ' αυτά τα οποία κάνετε εδώ να έχουμε μία καινούργια έτσι φουρνιά χαρακτηρισμών.

Τώρα το '78 όταν έγινε αυτή..., πώς να το πω, αυτό το τσουνάμι χαρακτηρισμών, τι έγινε; Γιατί τότε για πρώτη φορά ξεκίνησε κάτι τέτοιο; Μέχρι τότε προστάτης της παράδοσης ήταν μόνο το Υπουργείο Πολιτισμού, δηλαδή το Υπουργείο Πολιτισμού είχε τη δικαιοδοσία να προστατεύει σπίτια, οικισμούς, σύνολα, αρχαιολογικά μνημεία και ούτω καθ' εξής.

Η βασική φιλοσοφική διαφορά την οποία αισθάνθηκα εγώ τότε και προκάλεσα αυτή τη φασαρία, και μία διαμάχη τότε μεταξύ Υπουργείων φυσικά τι μπαίνει στα χωράφια μας, ξεκίνησα την πεποίθησή μου, επαναλαμβάνω είχα εγώ τότε την ευθύνη, ότι αν θέλουμε να προστατεύσουμε μεγάλα οικιστικά σύνολα και όχι ίσως μεμονωμένα κτίσματα, είναι ανάγκη να τα αντιμετωπίσουμε ως ένα..., πώς να σας πω; Ζωντανό οργανισμό, δεν μπορείς να προστατεύσεις μεγάλα σύνολα χωρίς να παραδεχτείς, να συνειδητοποιήσεις ότι αυτό είναι κάτι ζωντανό που αλλάζει συνεχώς, και αλλάζει – μεταλλάσσεται και προσαρμόζεται στο σήμερα, και ταυτόχρονα προσπαθείς κάτι να διατηρήσεις απ' αυτό.

Πρέπει να σας πω ότι σήμερα το πρωί οι ομιλίες..., δύο φορές του κ. Φιλιππίδη, μια φορά με τα δικά του κείμενα και μια φορά ως αντικαταστάτης άλλου Καθηγητή, αλλά και οι παρατηρήσεις της Κας Αντωννάκη ουσιαστικά..., αλλά κυρίως του Φιλιππίδη, ετόνισαν ακριβώς αυτό το πράγμα, ότι υπάρχει..., δεν μπορείς να ξεχωρίσεις αυτό που πας να διατηρήσεις από τη ζωή, από την τωρινή ζωή, πρέπει κάπως να τα παντρέψεις αυτά τα πράγματα.

Κάνω μια παρένθεση, στη δεύτερη ομιλία Φιλιππίδη, αυτή της αντικατάστασης του κ. Κιζή, έδειξε ορισμένες φωτογραφίες, στο τέλος ήταν η γωνία Σταδίου και Αμερικής και κάπου ενδιάμεσως ήταν μια φωτογραφία στην Λεωφόρο Πανεπιστημίου όπου είναι το κτίριο, ένα παλαιό κτίριο της Κτηματικής Τράπεζας με ένα όγκο από πίσω επικλινή. Αυτό είναι ένα κτίριο όπου παντρεύτηκε..., ένα παλαιό κτίριο που ήθελε να διατηρηθεί ως πούμε ως μνήμη βασικώς, αλλά και από πίσω υπήρχε ένα σύγχρονο ουδέτερο κτίριο που

εξυπηρετούσε τη λειτουργία της πόλης και της καθημερινής ζωής.

Αυτό το έργο είναι αρχιτεκτόνημα του Αλέκου του Καλλιγά, το αναφέρω αυτό πάλι για να παινέψω τον εαυτό μου, διότι για πρώτη φορά επέτρεψα να γίνουνε τέτοιες ρυθμίσεις ως Υφυπουργός Δημοσίων Έργων, και μάλιστα τότε για το συγκεκριμένο κτίριο είχα απόφαση του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων – πως λεγόταν τότε, τώρα μου φαίνεται το λένε κάπως αλλιώς, χωροταξίες, πως το λέτε τώρα;

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: ΣΧΟΠ.

ΜΑΝΟΣ: ΣΧΟΠ, που ήταν όλοι αντίθετοι, αλλά ως Υπουργός είχα το δικαίωμα να μην λάβω υπόψη μου την εισήγηση και υπέγραψα να προχωρήσει το κτίριο με αυτή τη ρύθμιση, και έτσι έγινε το πρώτο τέτοιο πάντρεμα, το οποίο έκτοτε έχει επαναληφθεί αρκετές φορές αλλά όχι πάντοτε. Και τώρα αν κατάλαβα καλά αυτό επιδιώκει να κάνει ο κ. Κιζής με τη φωτογραφία που είδαμε πριν, αλλά πότε έγινε για πρώτη φορά αυτή η κίνηση, πότε άνοιξε το σύστημα είναι..., αναφέρεται πάλι στη περίοδο εκείνη.

Όταν έγινε αυτή η πολύ μεγάλη επέμβαση των 400 οικισμών το Νοέμβριο του '78, αυτό το οποίο στην πραγματικότητα κάναμε ήταν μια καταγραφή παραδοσιακών οικισμών που θέλομε κάπως να συντηρήσουμε, να συγκρατήσουμε, να φυλάξουμε, ήταν ένα είδος μια προστασία λάιτ ας την πούμε έτσι, δεν ήταν σοβαρή, δεν ήταν προστασία ήταν εξαγγελία ότι αυτά τα πράγματα θα θέλαμε να τα προστατεύσουμε.

Η ιδέα ήτανε ότι θα ακολουθούσε για καθέναν απ' αυτούς τους οικισμούς μια πολύ λεπτομερέστερη δουλειά που θα εξειδίκευε τα μέτρα που πρέπει να παρθούν. Παράδειγμα μιας τέτοιας πολύ μεγαλύτερης δουλειάς είναι αυτά που γίνανε στη Πλάκα. Η Πλάκα – παραδοσιακός και αυτός οικισμός – είχε τη τύχη.., και εδώ αναφέρομαι πάλι τώρα στην Κα Αντωννάκη, τι μας είπε η Κα Αντωννάκη; Ότι κάναμε μια πάρα πολύ

ωραία δουλειά, έγινε μια μελέτη, μπήκε σε ένα συρτάρι και ξεχάστηκε.

Όταν έγινα Υφυπουργός δημοσίων έργων μια από τις δουλειές που έκανα είπα, ανοίξτε όλα τα συρτάρια να δω τι μελέτες είναι μέσα και βγήκανε δωμάτια, κυριολεκτώ δεν αστειεύομαι, δωμάτια μελετών – ιδίως για την Αθήνα. Έτσι έγινε.., παρένθεση, ξεκίνησε η δουλειά για το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας. Λέω βγάλτε ότι.., δεν θέλω νέες μελέτες, βγάλτε τι έχουμε μελετήσει ήδη και αρχίστε βάσει αυτών να συνθέσετε τι θα κάνουμε, δεν θέλω καινούργιες μελέτες.

Μια λοιπόν από τις μελέτες που βρέθηκε στα συρτάρια ήταν η μελέτη του Καθηγητή του Πολυτεχνείου του Διονύση του Ζίβα, η οποία είχε ξεκινήσει για την Πλάκα από την περίοδο της Δικτατορίας και υπήρχε αυτή η μελέτη, υπήρχε. Και εδώ βρέθηκε ξαφνικά ο Υφυπουργός τότε, νέος Υφυπουργός ο οποίος είπε μπρος, να την τελειώσουμε και να την βάλουμε μπρος.

Βέβαια η βασική μελέτη της Πλάκας, αυτό που είχε κάνει τότε..., παρένθεση, θέλω να σας πω και κάτι πριν συνεχίζω για την Πλάκα.

Εξειδικευμένα διατάγματα βγήκαν και αλλού αλλά περιορισμένοι αριθμοί, και κυρίως όπου υπήρχαν πρόσωπα, άνθρωποι που μπορούσαν να τα κάνουν. Στην Πλάκα βρέθηκε η μελέτη του Ζίβα που συνεχίστηκε, και θα σας πω πάλι γι' αυτό, αλλά φέρει ειπείν είχαμε τότε Διευθυντή παραδοσιακών οικισμών υπάλληλος, δημόσιος υπάλληλος αλλά ένας άνθρωπος που εμπνεύστηκε τέλος πάντων, είχε το χάρισμα, ήταν ο Βασίλης ο Χαρίσης αρχιτέκτων Ηπειρώτης, και επειδή ήταν Ηπειρώτης και ήξερε αυτά βγάλαμε και ορισμένα πιο εξειδικευμένα διατάγματα, δηλαδή προχωρήσαμε μερικά βήματα για τα Ζαγόρια και τα Γιάννενα. Κάτι έγινε, δεν θυμάμαι όμως πως ακριβώς τις λεπτομέρειες τώρα, για την Άνω Πόλη επίσης της Θεσσαλονίκης κάτι έγινε.

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: (Δεν αποδίδεται καθαρά, μιλάει εκτός μικροφώνου)

ΜΑΝΟΣ: Ναι, αλλά είναι περιορισμένες οι επεμβάσεις που ‘γιναν στα παραδοσιακά, πέραν του αρχικού χαρακτηρισμού.

Τι έκανα τώρα με το θέμα της Πλάκας, όπως σας είπα είχαμε μια μελέτη απ’ αυτές που συνήθως γίνονται από πολεοδόμους αρχιτέκτονες, ήταν μια καταγραφή μορφολογική, τα κτίρια, τομές ξέραμε, υλικά, όλα αυτά ‘γιναν, αλλά η δική μου παρέμβαση προσέθεσε – διότι εγώ δεν ήμουν αρχιτέκτων και τα κοιτούσα έτσι λίγο πιο πρακτικά, προσέθεσα λεπτομερείς κυκλοφοριακές μελέτες, δηλαδή πως κινούνται οι πεζοί, οι άνθρωποι. Φτιάξαμε μελέτες και κανονισμούς, κανονισμούς λειτουργίας, πως θα πηγαίνουν τα σκουπίδια, οι σκουπιδιάρηδες, που θα σταθμεύεις, που δεν θα σταθμεύεις, τι θα κάνουν οι κάτοικοι, τι δεν θα κάνουν οι κάτοικοι, ποια μαγαζιά θα υπάρχουν και ούτω καθ’ εξής.

Και την ίδια ώρα που κάναμε.., βάζαμε ουσιαστικά περιορισμούς και κανονισμούς, διότι ο κανονισμός λέει δεν θα κάνεις πια ό,τι θέλεις, αλλά θα κάνεις ότι λέει ο κανονισμός. Την ίδια ώρα κάναμε και πολύ μεγάλα έργα υποδομής, όλα τα έργα υποδομής, αυτά που ειπώθηκαν πριν και από τον πρώην Δήμαρχον Αρχανών, λέω πρώην διότι μετά από 16 χρόνια τα παράτησε.

Ουσιαστικά υπογειοποιήσαμε τα πάντα, γίνανε.., ίσως το καλύτερο δίκτυο αποχέτευσης στην Αθήνα είναι εκεί, εκεί είναι οι καλύτερες υποδομές, διότι δεν είναι πια σωληνάκια – σωληνάκια αλλά είναι μεγάλες, πώς να σας πω, τομές όπου κυκλοφορούν όλα τα δίκτυα, βάλουμε κεντρική κεραία τηλεόρασης, μιλάω ξέρετε πριν από 30 χρόνια τώρα αυτά, και έγινε αυτό που λέμε στη Πλάκα.

Παράλληλα μ’ αυτά το ’79 γίνανε και μερικές σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες όλες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αφορούν και την παράδοση – όχι μόνο την παράδοση. Ένα τέτοιο θέμα, τον πρώτο νόμο που πέρασα το ’79 ήταν ο περιβόητος 880 για τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης. Αυτός ο νόμος ξεκίνησε από τη λογική ότι δεν μπορείς να επιβάλλεις σε έναν ιδιοκτήτη την προστασία ενός κτιρίου

χάριν του κοινωνικού συνόλου, και αυτός να υποστεί να είναι το κορόιδο της παρέας, δηλαδή ο διπλανός του να θησαυρίζει και αυτός να είναι το κορόιδο. Και βρέθηκε ένας μηχανισμός της αγοράς να μην πληρώνει το δημόσιο, ώστε ο άνθρωπος αυτός να αποζημιωθεί γι' αυτό που κάνει. Δηλαδή έχασες κάτι – αυτό που χάνεις θα βρω τρόπο να στο ξαναδώσω.

Βέβαια όπως γίνεται συχνά στο τόπο μας αυτός ο θεσμός, ο οποίος ήτανε θα έλεγα απίστευτα κομψός και θα επιμείνω έξυπνος, διεφθάρη καθοδόν από διάφορους αετονύχηδες σε τέτοιο σημείο ώστε σήμερα να έχει παρέμβει το Συμβούλιο της Επικρατείας και ουσιαστικά να έχει παγώσει την κατάσταση, ελπίζω ότι κάποτε θα υπάρξει κάποιος νέος Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ ο οποίος θα ασχοληθεί σοβαρά με το ζήτημα για να ξαναφέρει το νόμο εκεί που ξεκίνησε. Πάντως όπως και να το κάνουμε χάρη σ' αυτόν το νόμο σώθηκαν εκατοντάδες κτίρια – μεμονωμένα κτίρια από την κατεδάφιση ή την εγκατάλειψη.

Και επιπλέον λύθηκαν τα χέρια της πολιτείας να χαρακτηρίζουν κτίρια ως διατηρητέα, διότι παλαιότερα ο υπάλληλος έλεγε, τώρα άμα το διατηρήσω αυτό θα 'ρθει να με βρίζει ο τάδε, θα κάνει..., τώρα δεν υπάρχει αυτό διότι ο υπάλληλος..., εντάξει, υπάρχει ένας τρόπος να αποζημιωθείς γι' αυτό που σου επιβάλλω.

Λοιπόν, εγώ νομίζω ότι αυτός ήταν πολύ σημαντικός νόμος.

Εκτός απ' αυτόν – εδώ αναφέρθη πριν – έφερα τότε το νόμο τον 947 του '79. Ο νόμος 947 είναι στη πραγματικότητα ο νόμος, ο πρώτος πολεοδομικός νόμος μετά το άρθρο 24 του Συντάγματος. Το άρθρο 24 προσδιορίζει ορισμένα πράγματα, έπρεπε να βγει νόμος που να τον εφαρμόζει, το ψήφισαν το Σύνταγμα το '75 αλλά στη συνέχεια τρομοκρατήθηκαν με το νόμο που θα βγει και δεν 'βγαζαν το νόμο, και έτσι ενώ είχαμε τη συνταγματική επιταγή – όπως έχουμε και για πολλά άλλα πράγματα, το Σύνταγμα λέει για παράδειγμα – πολλά ζητήματα λύνονται με δημοψήφισμα αλλά ο νόμος για το δημοψήφισμα δεν έχει βγει, διότι οι έχοντες την εξουσία

τρέμουν να βγει ο λαός και να τους πει – κάνε έτσι διότι εμείς το θέλουμε όχι τι λες εσύ.

Λοιπόν, δεν βγαίνει αυτός ο νόμος, δεν έβγαине λοιπόν και ο νόμος που θα καθόριζε πως θα δίνει κάποιος χωρίς αποζημίωση γη και χρήμα για τη διαμόρφωση ενός οικιστικού συνόλου, και ο λαχνός έπεσε σε μένα, εγώ τον έβγαλα το νόμο.

Μέσα σ' αυτό το νόμο όμως μπήκε για πρώτη φορά στο ελληνικό δίκαιο, δεν υπήρχε πριν, στο δίκαιο όχι στις μελέτες, η έννοια χρήσεις γης. Το άρθρο 3 αυτού του νόμου για πρώτη φορά φέρνει στο ελληνικό δίκαιο τη λογική του ότι το κράτος μπορεί στη πολεοδομική μελέτη να ορίσει συγκεκριμένες χρήσεις και χωρίς αυτό το εργαλείο δεν θα μπορούσε να γίνει αυτό που έγινε μετά στη Πλάκα, όπου ορίστηκαν χρήσεις διότι είχαμε το εργαλείο να το κάνουμε πριν δεν υπήρχε τέτοιο εργαλείο. Αυτό λοιπόν προσετέθη με το 947, βέβαια ο νόμος αυτός προσθέτει και πάρα πολλά άλλα πράγματα, τα οποία να μην σας κουράσω τώρα, δεν είναι της στιγμής.

Ο τρίτος νόμος της περιόδου αυτής είναι ο νόμος 960 του '79 που επιβάλλει σε όλα τα νέα κτίρια την υποχρεωτική κατασκευή χώρων στάθμευσης, και ο νόμος αυτός προέβλεπε και εξακολουθεί να προβλέπει, άλλο ότι.., με συγχωρείτε που θα το πω, οι κ.κ. Δήμαρχοι φοβούνται να το κάμουν και ο Υπουργός, ότι μπορείς να επιβάλλεις χώρους στάθμευσης και εκ των υστέρων σε μια χρήση για παράδειγμα, αν αποδειχθεί ότι η χρήση αυτή είναι βλαβερή για τη λειτουργία της πόλης.

Δηλαδή αν αύριο το πρωί κάποιος χώρος μετατραπεί σε σούπερ μάρκετ και την άλλη μέρα είναι αδύνατον να κουνηθείς γύρω απ' αυτό το σούπερ μάρκετ, ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα να πεις για μισό λεπτό, αν θες να είσαι σούπερ μάρκετ φτιάξε μου και πενήντα χώρους στάθμευσης αλλιώς δεν μπορείς να είσαι σούπερ μάρκετ και ούτω καθ' εξής. Αυτά τα έλεγε ο νόμος από το '79. Αυτά όμως είναι τρία εργαλεία νομοθετικά που έχουν σχέση με το τι κάνεις, δηλαδή πρακτικά τι κάνεις, δεν μελετάς μόνο, τι πρακτικά μπορείς να κάνεις για τον οικισμό σου.

Τώρα θα κάνω μια πολιτική παρατήρηση ότι, όλα αυτά τα οποία σας περιγράφω, οι 400 οικισμοί, οι τρεις νόμοι και πολλά άλλα πράγματα, αναφέρω μόνο μικροπράγματα, γίνανε σε δυο χρόνια, ουσιαστικά δυο χρόνια ήμουν στο Υπουργείο όλα – όλα, το συγκρίνω αυτό γιατί ο κ. Σουφλιάς είναι τέσσερα, αφήστε ο κ. Λαλιώτης ήταν εφτά.

Λοιπόν, σε δύο χρόνια ‘γιναν, προκάλεσαν απίστευτη σας βεβαιώνω αντίδραση, όταν σας λέω απίστευτη αντίδραση δεν μπορείτε να την φανταστείτε – εκτός αν είστε της ηλικίας μου και τα θυμόσαστε, αλλά απίστευτη αντίδραση. Και μεταξύ εκείνων που πρωτοστάτησαν στις αντιδράσεις ήταν βέβαια και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το λέω αυτό για να μην ξεχνιόμαστε, έτσι; Μην νομίζετε δηλαδή ότι είναι κάποιος πάνω από τις αντιρρήσεις και τις αντιδράσεις, πρώτοι και καλύτεροι ήταν το Τεχνικό Επιμελητήριο – όχι σε όλα.

Αν τώρα ψάξετε τα 30 τελευταία χρόνια θα δείτε ότι υπάρχουν περίοδοι στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ με μεγάλη δράση, γίνεται πολύ φασαρία και άλλοτε δεν γίνεται τίποτα. Οι ίδιοι υπάλληλοι – δηλαδή δεν αλλάζουν οι υπάλληλοι στο Υπουργείο, με τον ένα Υπουργό δουλεύουν μέχρι σε εξοντώσεως και με ενθουσιασμό και με τον άλλο δεν κάνουν τίποτα, πράγμα που υποδηλώνει.., και αυτό απευθύνομαι σε σας τώρα ως ψηφοφόρους, πρέπει να προσέχετε ποιους στέλνετε στη πολιτική, έχει τεράστια διαφορά η δουλειά που μπορεί να κάνει ένας από κάποιον άλλο.

Και μ’ αυτό το θέμα θα ήθελα να φέρω ξανά τώρα στη μνήμη σας τα όσα σας είπε σήμερα το πρωί ο κ. Αρναουτάκης. Ακούσατε τι έκανε ένας Δήμαρχος, λένε οι Δήμαρχοι δεν έχουμε λεφτά, δεν έχουμε τούτο, δεν έχουμε.., και όμως ένας Δήμαρχος.., είχε βέβαια 16 χρόνια μπροστά του, αλλά ακούσατε τι έκανε, κανένας άλλος σχεδόν δεν τα ‘χει καταφέρει τόσα όσα έγιναν εδώ, υπάρχουν ίσως δυο – τρεις εξαιρέσεις ακόμη ή δυο – τρεις Δήμαρχοι που.., αλλά ακούστε τι μπορεί να κάνει.

Θυμάμαι.., υπήρχε ένα νέο παιδί ρώτησε τον γυμναστή στο σχολείο, τι πρέπει να κάνω για να γίνω καλός

ποδοσφαιριστής; Και του 'πε εκείνος – κοίταξε ακριβώς τι κάνει ο Ριβάλτο και κάνει τα ίδια. Δεν ξέρω να σας πω κάτι ότι κάνει ο Αρναουτάκης, αλλά θα έλεγα έχει μεγάλη σημασία οι άνθρωποι. Δηλαδή σε όλη αυτή την εξίσωση, αυτά που είπαν οι κ.κ. Καθηγητές για τους οικισμούς, μεγάλη σημασία έχει για να μπορούν αυτά να εφαρμοστούν στη πράξη να υπάρχουν οι άνθρωποι, και αυτοί οι άνθρωποι εξαρτάται αν εσείς θα τους επιλέγετε, διότι αν επιλέγετε λάθους ανθρώπους δεν θα γίνει τίποτα και απλώς μετά γκρινιάζετε για δεσ λέει δεν γίνεται τίποτα.

Ήδη σήμερα με τους λίγους ανθρώπους που μίλησα, από σας εδώ, πόσοι μου είπατε ότι έχουμε κολλήσει, δεν γίνεται τίποτα, αδιέξοδοι, ναι αλλά αυτό είναι το αποτέλεσμα των συνολικών δικών μας επιλογών. Λοιπόν, αυτό μετράνε πολλοί άνθρωποι.

Ήθελα λίγο ξανά σας πω για τη Πλάκα, σας είπα ότι κάναμε πάρα πολλά πρόσθετα πράγματα τα οποία δεν ήταν στην καθ' εαυτό μελέτη των πολεοδομών, χρειάστηκε να κάνουμε όπως σας είπα κανονισμούς, ρυθμίσεις, ατέλειωτα πράγματα γίνανε, ατέλειωτη προσπάθεια ενημέρωσης των πολιτών, και εδώ έρχομαι σ' αυτά.., στις αρχές που είπε και ο κ. Ζυγωμαλάς, που ανεφέρθη στο ζήτημα της ενημέρωσης των κατοίκων, κάναμε τεράστια προσπάθεια προς αυτή τη κατεύθυνση, οι κάτοικοι δημιούργησαν συλλόγους για τη προστασία ή για την αντίρρηση σ' αυτά τα οποία κάναμε, έγινε μια τρομακτική (...).

Το αποτέλεσμα όμως είναι ότι τελικώς μετά από όλη αυτή τη δουλειά δημιουργήθηκε ειδικό Αστυνομικό Τμήμα στη Πλάκα, έγινε ειδικό Γραφείο Πολεοδομικό Πλάκας το οποίο δεν έδινε απλώς άδειες, ουσιαστικά επίλυε διαφορές γύρω από τις χρήσεις γης που σας είπα πριν.

Θα κάνω μια παρένθεση να σας πω πάλι, διότι πάλι έρχομαι στους ανθρώπους. Όταν ανέλαβα για δεύτερη φορά το ΥΠΕΧΩΔΕ το 1990 ασχολήθηκα λίγο με τη Πολεοδομία εκείνη τη περίοδο – λίγο, διότι ήταν το Μετρό το οποίο μου 'τρωγε πολύ χρόνο, ήταν δυο – τρία άλλα θέματα, εν πάση

περιπτώσει ασχολήθηκα λίγο, αλλά νομίζω ήταν Απρίλιος που αναλάβαμε και το πρώτο θέμα που 'πεσε πάνω μου – μου το κρατούσανε ως δώρο, ήταν ότι ο κ. Κόκκαλης είχε το ραδιοφωνικό σταθμό FLASH μέσα στη Πλάκα σε χώρο που απαγορευότανε να υπάρχουν ραδιοφωνικοί σταθμοί, χρόνια πηγαينوερχότανε αυτή η δουλειά κανείς δεν.., ο Κόκκαλης είναι, πως θα τον βγάλουμε τον Κόκκαλη, δεν έβγαινε ο Κόκκαλης λοιπόν ήταν εκεί.

Και αναλαμβάνω εγώ και μια από τις.., μόλις μου είπανε ότι υπάρχει αυτό το θέμα είπα εντάξει να φύγει, χωρίς πολλές δεύτερες σκέψεις, να φύγει. Και.., δεν θυμάμαι, χρειάστηκε να πάω στις Βρυξέλες και εγώ και ο Μητσοτάκης – που ήταν Πρωθυπουργός τότε. Κατά την απουσία μας, Μητσοτάκη και η δική μου, ο Έβερτ αντικαθιστούσε τον Πρωθυπουργό ως.., πρώτος ήτανε ο Υπουργός Προεδρίας που ερχόταν πρώτος, όπως τώρα ο Παυλόπουλος αντικαθιστά τον Καραμανλή.

Τότε λοιπόν.., και ο Έβερτ έπειτα μάνι – μάνι μόλις έφυγα εγώ υπέγραψε ότι μπορεί να μείνει ο FLASH ως Πρωθυπουργική αδεία. Όταν γύρισα λοιπόν έγινε φοβερός καυγάς και ήτανε πρώτη φορά που είπα στο Μητσοτάκη αν είναι έτσι θα σηκωθώ να φύγω, δεν έφυγα αλλά έφυγε ο FLASH, αλλά έγινε μια ολόκληρη ιστορία και κατέληξε στο Μαρούσι, βρίζανε τότε και οι δημοσιογράφοι ότι πρέπει να πηγαίνουν τόσο μακριά με το αυτοκίνητο αλλά 'φυγαν. Σας τα λέω να δείτε λίγο αυτό το θέμα των χρήσεων, είναι από 'κείνα τα ζητήματα που είναι πάντοτε πολύ δύσκολα στην εφαρμογή σε ένα ζωντανό οικισμό.

Σήμερα όμως τι έγινε; Επειδή 'γιναν όλα αυτά τότε, ο διάλογος, οι διατάξεις ας πούμε, κανείς δεν τόλμησε να τα πειράξει. Διάδοχος μου ήταν ο Γιώργος ο Πλητάς δεν ζει πια, ο οποίος δεν έκανε τίποτα κακό – δεν έκανε όμως και τίποτα καλό, δηλαδή δεν προσέθεσε τίποτα και απ' ότι υπήρχε εν εξελίξει έμειναν στα συρτάρια.

Μετά ήρθε ο Τρίσης άνοιξε το συρτάρι και εφήρμοσε αυτά, συνέχισε να τα εφαρμόζει, και ο Τρίσης είναι η μόνη φορά που δεν χάλασε αυτά που παρέλαβε, ως επί το πλείστον

τα ανακάτεψε λίγο, αλλά αυτό δεν το ανακάτεψε. Και συνεχίστηκε αυτή η δουλειά συνεχώς, θα σας έλεγα σχεδόν μέχρι σήμερα, τώρα έχουμε αρχίσει να υπάρχουν σημάδια ότι λασκάρει το σύστημα, αλλά χάρις σ' αυτό η Πλάκα κατά τη γνώμη μου κέρδισε πάρα πολύ. Και δεν είναι μόνο αυτό, το αποτέλεσμα ήταν ότι ξανάρχισε ο πληθυσμός των κατοίκων να γυρνάει στη Πλάκα, σήμερα δηλαδή ο αριθμός των κατοίκων της Πλάκας έχει αυξηθεί σημαντικά, δεν έχω τα νούμερα αλλά είναι μεγάλη η αύξηση, και βέβαια υπήρξε κατακόρυφη αύξηση της αξίας της γης, κατακόρυφη αύξηση.

Αύριο αν κατάλαβα καλά θα πάτε στη Κριτσά, η Κριτσά είναι μέσα στους 400 οικισμούς που χαρακτηρίστηκαν από μένα το '78, έχω χρόνια να την επισκεφτώ είδα τώρα κάτι φωτογραφίες. Αλλά έχω την εντύπωση ότι το πιο απλό, το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνει κανείς σε όλα αυτά τα πράγματα – που είναι ακόμα ζωντανοί οι οργανισμοί – είναι να ασχοληθεί με το ζήτημα της κυκλοφορίας πεζών, οχημάτων και της στάθμευσης.

Δηλαδή η σημερινή ζωή επιβάλλει πρώτα απ' όλα σχεδόν θα έλεγα, αυτό θα θεωρούσα αυτονόητο, το θέμα της ρύθμισης ζητημάτων..., δηλαδή πριν ασχοληθείτε με το τι θα γίνει με τα κτίρια ασχοληθείτε με το τι γίνεται αυτό το απέξω από το κτίριο, δηλαδή τι γίνεται με τα αυτοκίνητα, με τη στάθμευση, με τους πεζούς. Αυτό το βρίσκω κεφαλαιώδους σημασίας, θα μου επιτρέπετε να πω ότι είναι κεφαλαιώδους σημασίας σε όλους τους Δήμους να υπάρξει τάξη στο θέμα αυτό, διότι σε λίγο καιρό σε πολλούς Δήμους της Ελλάδος θα υπάρξει απόλυτο αδιαχώρητο, μην νομίζετε ότι έχουμε τελειώσει εκεί που είμαστε τώρα. Δηλαδή φανταστείτε και τον Άγιο Νικόλαο με τρεις φορές τόσα αυτοκίνητα, τι θα κάνετε; Λοιπόν, είναι σημαντικό να αρχίσετε να το σκέφτεστε από τώρα και να το ρυθμίζετε, και είναι και αυτό είναι ένα ζήτημα εθισμού του πληθυσμού.

Τέλος πάντων, εγώ αυτά ήθελα να σας να πω, θέλω να σας επαναλάβω τη βασική σκέψη, ότι ανεξαρτήτως των τι.., οι μελέτες ή τα αυτά.., τη δουλειά που κάνουν οι πολεοδόμοι,

τελικά όλα αυτά είναι πολιτικά, και αν νομίζετε ή ελπίζετε ότι κάτι πρέπει να γίνει, κάτι πρέπει να αλλάξει, πρέπει να φροντίσετε να βρείτε ανθρώπους που έχουν θάρρος, αποφασιστικότητα, εντιμότητα, καθαρότητα σκέψεως που θα τα κάνουν. Όπως είπε πριν η Κα Αντωνακάκη, δεν υπάρχει τίποτα πιο απογοητευτικό από το να δουλεύεις και να βλέπεις ότι η δουλειά σου πήγε σε ένα συρτάρι, θέλεις ανθρώπους να τα κάνουν.

Και θα μου επιτρέψετε να σας ξαναπώ, έχετε πολύ μεγάλη ευθύνη ο καθένας από σας ως πολίτης να μην παίρνετε ελαφρά τη ψήφο σας. Με ενοχλεί τόσο πολύ.., και σήμερα με ενόχλησε, με ενοχλήσατε αρκετοί από σας, μου είπαν μερικοί με καλή διάθεση, μου λένε σε παρακολουθώ, συμφωνώ μ' αυτά που γράφεις αλλά ανήκω σε άλλο χώρο, τι θα πει ανήκω σε άλλο χώρο δηλαδή; Τι είσαστε αντικείμενα; Τι θα πει ανήκετε; Έχει δηλαδή ιδιοκτησία πάνω σας κάποιος και ανήκετε; Γι' αυτό έχουμε μυαλό για να μπορούμε να αλλάζουμε γνώμη. Το λέω αυτό διότι είναι το μόνιμο παράπονο μου, το ακούω χρόνια αυτό, ότι ναι συμφωνώ λέει μαζί σου αλλά είμαι σε άλλο χώρο, το βρίσκω υποτιμητικό γι' αυτόν που το λέει αυτό, να λέει ότι ανήκω κάπου.

Λοιπόν αυτά ήθελα, σας ευχαριστώ πολύ που με ακούσατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ: Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Μάνο για την πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία του.

<p>Δ.Ε.Π.Α.Ν.ΑΛ. ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΕΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΖΕΦΥΡΕΙΑΣ 17 - 71601 Ν. ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΣ-ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΤΗΛ.: 2810-244725 FAX: 2810-247568</p>
--